

GRADIŠČE NAD DRAGO

Dokaj pozorno sem prebral prispevek dr. Branka Berčiča z naslovom "Castrum Bosisen: kje in kaj je bil" v 48. letniku Loških razgledov za leto 2001 (strani 21-26). Na strani 23 je omenjeno tudi Gradišče nad Drago, kota 580 metrov. V njem navaja raziskave raznih strokovnjakov o tem, kje naj bi se nahajali ostanki ali sledovi gradu Bosisen, ki jih omenjajo razni viri, opisujoči zgodovino in meje nekdanje freisinške posesti na Loškem.

Lokacija ostankov gradišča nad Drago se nahaja sredi enega izmed vzhodnih grebenov Osovniskega masiva. Grebeni tega masiva se dvigajo iznad ravníc Sorškega polja južno od reke Sore med Puštalom in Drago. Pisatelj in pesnik Cvetko Golar, Gostecan, je te grebene, ki se vzpenjajo proti Osovniku, ljubkovalno imenoval "lepe grive". Gradišče nad Drago je južno nad vasjo, med potokoma Žebnik in Draga. Gradišče ni tako zelo oddaljeno od Gostec in od gradišč nad Gostecami, pod Močeradnikom in pod Osovnikom, tako da bi draško gradišče morda utegnilo biti ostanek iskanega Bosisena. Res se nahaja zunaj nekdanjih meja freisinške posesti, a je obenem najbližje Stresovemu brodu, ki je skrajna vzhodna meja loške freisinške posesti.

Na tistem mestu, kjer so vidni ostanki razvalín, je greben Gradišča privzdignjen. Pod zidovjem, vzhodno in zahodno, branita dostop do gradu (gradišča) neprehodni strmini. Na severu in jugu pa so graditelji ali pa lastniki gradu izkopali jarke, ki so še dandanašnji dobro vidni in ohranjeni. Pobočja so delno zaraščena, nekoč pa gotovo ni bilo tako. Vrh grebena se nahajata dve znamenji, ki pričata o nekdanji utrdbi ali celo bivališču. Na severni strani stoji dobro ohranjen zid, visok do enega metra in dolg približno štiri metre. Ta zid je trdno grajen, poraščen z mahovjem in prehaja na južni strani v raven teren. Nad južnim obrambnim jarkom so v nivoju zemljišča temelji okroglega stolpa s premerom dveh metrov.

Območje gradu je bilo že delno prekopano; nepoklicani so imeli več stoletij priložnost iskati karkoli, kar je sodilo k utrdbi. Kadar sem prišel ob potoku nad Jernačem, kjer je nekoč stal Godčev mlin, pod Gradiščem v Žebnik, sem se vedno čudil, odkod grmada kamenja pod vzhodno strmino grebena. Tekom stoletij so vaščani Drage veliko skalovja odpeljali v dolino, verjetno za gradnjo hiš, saj je Draga stara vas, ki je že stala, ko je bila pred 750 leti ustanovljena župnija Sora.

Ostanki utrdbe na Gradišču so burili duhove že davnim generacijam, nihče pa ni vedel podrobnosti o gradu; ustno izročilo je nemo, arhivi pa so neraziskani. Nekdanji gospodar posestva pod Gradiščem, Niko Pustovrh st., po domače Jernač, ki sedaj kot skoraj devetdesetletnik odmaknjeno živi in Osolniku, je o utrdbi - gradišču vedel nekaj malega. Pred leti sva se večkrat srečevala in nekoč je razlagal, da živijo

nekje v Avstriji, menda na Dunaju, potomci zadnjih lastnikov gradišča, ter da je bilo že po drugi svetovni vojni, ko so prišli na ogled nekdanjega imetja. Kdo so ti potomci, katere rodovine, kako so prišli do posesti - vse to čaka na morebitne raziskovalce, zgodovinarje in arheologe. Raziskave bi dale tudi veliko vedenja o Dragi in njenih prebivalcih, ki so verjetno bili ne samo podložniki lastnikov, ampak tudi graditelji utrdbe, v katero so se zatekali ob napadih barbarov z vzhoda in ob raznih spopadih s sosednjimi gospodstvi. Menda so se plemiči z gradu Jeterbenk, Hartenbergi, večkrat bojevali z loškimi gospodi za mejne vasi Pungert in Gosteče.

Kdo ve, morda se kdaj razkrije, da je ravno Gradišče nad Drago iskani Bosisen, zabrisan pod težo stoletij in verjetno razvalina od potresa leta 1513 naprej.